

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

09

2023 р.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань: 01 освіта/педагогіка

спеціальності: 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми: початкова освіта

Укладач: Максим НОСИК

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії
суспільних дисциплін та права

Протокол № 1 від «04» вересня 2023 р.

Голова ЦК

(підпис)

Вікторія ДЕНИСЕНКО
(ініціали, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «07» вересня 2023 р.

Заступник директора з НМР

(підпис)

Альона ХОДАКОВСЬКА
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>01 освіта/педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин – 60 год.	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки: II	
		1-й	-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	14 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		30 год.	год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія української та зарубіжної культури» є формування системи знань про сутність культури як форми людської діяльності; її різновиди та історико-типологічні ознаки, роль у формування особистості та розвитку суспільства; про еволюцію української та зарубіжної культури.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває **програмні компетентності** (з ОПП):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість оцінюваних робіт, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

СК 2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК 3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК 7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни (з ОПП):

РН 1. Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи

РН 23. Створювати комфортний та рівноправний клімат, формувати повагу до культурного різноманіття здобувачів освіти, незалежно від етнічних, расових, гендерних, соціально-культурних, релігійних відмінностей.

Міждисциплінарні зв'язки реалізуються як у курсах історії України, основ філософських знань, зарубіжна література, права і свободи людини та громадянина в Україні, економічна теорія.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти культури. Історія зарубіжної культури

Тема 1. Поняття культури. Культура первісного суспільства та стародавнього світу

Становлення культурології як науки (окрема наука, комплекс наук, продовження філософії культури). Класична парадигма розгляду культури. Неокантіанство про культуру. Поняття культури, суб'єкт культури.

Культура і природа. Концепція Р. Докінса. Некласична парадигма розгляду культури (діяльнісний і компаративний підходи). Школа культурантропології. Роль міфологічної школи. Американські й англійські дослідження у сфері етнографії і культурної антропології. Поняття аккультурації.

Функції культури (адаптивна, соціалізація, комунікативна, нормативна, інформаційна тощо). Співвідношення понять “культура” і “цивілізація”. Три підходи: ототожнення (французька гуманітарна думка), позитивність (історико-археологічна і технократична думка), негативне ставлення до цивілізації як до втоми культури (німецька культурологічна думка, О. Шпенглер, російська релігійна думка). Етнографічна та етноісторична концепція цивілізації. Внесок

у розуміння цивілізації А. Тойнбі та П. Сорокіна. 11. Концепція Л. І. Мечнікова та В. І. Вернадського.

Матеріальна та духовна культура. Світова культура/цивілізація і національні культури. Глобалізація і сучасний світ культури. Теорія стадій культурного розвитку. Формаційний підхід. Архаїчний, традиційний, індустріальний, постіндустріальний тип культури. Племінне, книжкове, інформаційне (екранне) суспільство у Г. Маклуєна. Концепція „осьового часу” К. Ясперса (період „осьових цивілізацій”).

Народна/професійна, елітарна/масова культура.

Своєрідність розвитку культури різних народів. Поняття загальнолюдського в культурі. Світова, регіональна та національна культури. Культура і суспільне життя. Поняття про антикультуру і субкультуру. Культура і природне середовище. Взаємодія природи і культури на різних етапах історії суспільства. Місце і функції духовної культури в суспільстві. Пізнавальна, інформаційна, комунікативна, виховна функції культури. Мова як засіб спілкування. Міжособистісна та масова комунікації. Культура спілкування. Функція регулювання соціальної практики і відносин між людьми.

Періодизація культури первісного суспільства: загальна (історична), археологічна, антропологічна. Виокремлення з тваринного світу і становлення людини сучасного антропологічного типу. Викопні стародавні люди: пітекантропи, неандертальці, кроманьйонці, синантропи та ін. Культура збирачів і мисливців. Трудова діяльність і знаряддя праці первісних людей. Перехід до землеробства і скотарства. Особливості первісної культури, її синкретичний характер. Відмінність між табу і сучасними регуляторами поведінки людей. Світосприйняття первісної людини і розвиток її релігійних уявлень (анімізм, тотемізм, фетишизм). Магія та шаманізм як культурні явища. Форми первісного мистецтва. Петрогліфи та орнаментально-декоративне мистецтво. Кам'яні культові архітектурні споруди — мегаліти (менгіри, дольмени, кромлехи). Стоунхендж як пам'ятка мегалітичної культури. Розвиток писемності від піктографії до ідеографічного письма. Формування мов. Міфологічні уявлення і пам'ятки мистецтва первісного суспільства.

Давні писемні пам'ятки, повідомлення про Єгипет у працях античних авторів, археологічні знахідки. Землеробська культура, соціальна, культурна диференціація суспільства, державність і писемність у Єгипті. Культуротворча роль писемності. Особливості світосприйняття єгиптян: релігія, магія, міфологія, загробний культ. Будівництво гробниць і пірамід. Реформа Ехнатона. Ідеал людини. Повсякденне життя та спосіб життя єгиптян за часів великих фараонів. Наукова думка: медицина, математика, астрономія тощо. Переписувачі й осередки духовного життя. Естетичні уявлення стародавніх єгиптян. Архітектурний образ храму і піраміди як втілення ідеї вищої влади. Скульптура та живопис. Будівництво міст, храмів та мистецтво скульптури за часів правління Рамзеса II. Найвизначніші культурні пам'ятки та знахідки. Значення культури Стародавнього Єгипту для розвитку світової культури.

Поняття “античний світ”. Характерні риси давньогрецької культури. Основні етапи її розвитку та їх особливості. Традиції критомікенської культури. Специфіка світорозуміння у людей ранньокласового суспільства. Проблема переходу від хаосу до гармонії. Давньогрецький поліс: політика, правопорядок і закони. Ідеал людини. Міфологія і пантеон богів грецького Олімпу. Поєми Гомера. Видатні грецькі філософи (Піфагор, Сократ, Платон, Аристотель та ін.). Архітектура та скульптура (Лісіпп, Фідій, Пракситель та ін.). Грецький театр (Есхіл, Софокл, Еврипід, Аристофан). Повсякденне життя в Афінах. Олімпійські ігри. Світове значення спадщини давніх греків.

Культура Стародавнього Риму Спадкоємність та самобутність давньоримської культури. Еволюція від полісу до імперії, від громадянина до підданого. Релігійна еволюція від язичництва до християнства. Римське право і його світове значення. Своєрідність світогляду римлян. Переворот у римській культурі під впливом грецької традиції. Філософія і юриспруденція в житті римлян. Римське мистецтво. Римська архітектура та будівельна техніка, скульптурний портрет. Розквіт мистецтва в “золоту добу” Октавіана Августа (Горацій, Овідій, Вергілій та ін.). Відлуння античності в культурному житті Європи.

Тема 2. Культура Середньовіччя та Ренесансу

Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку. Народження нової ідеології: від язичництва до християнства. Наслідки релігійно-світоглядного перевороту і культура. Взаємовідносини християнської церкви і держави. Система християнського богослов'я (Іоанн Дамаскін, Василь Кесарійський, Іоанн Златоуст та ін.). Енциклопедія Михаїла Пселла. Культурні взаємозв'язки Заходу і Сходу.

Розквіт культури в XI–XII ст.: формування нового естетичного світосприйняття, нової системи цінностей, способу життя. Ідеал людини-християнина. Храмове мистецтво та іконопис (храм св. Софії в Константинополі). Вплив Візантії на культуру Київської Русі та країн середньовічної Європи.

Загальна характеристика доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури. Середньовіччя на Заході і Сході. Поєднання античної і варварської культур, ідей християнства та язичництва в країнах Західної Європи. Основоположники християнської філософської думки Августин Блаженний та Фома Аквінський. Теоцентризм, символізм і містицизм середньовічного мислення. Католицизм і папство. Інквізиція. Літургія і карнавал. Середньовічний спосіб життя, система норм і цінностей. Клерикальна література. Монастирі, середньовічні школи й університети. “Сім вільних мистецтв”.

Західноєвропейська наука. Започаткування природничих наук. Алхімія. Система мистецтв. Романський і готичний стилі. Героїчний народний епос. Хроніки. Лицарство, його естетичний ідеал. Куртуазна література. Розквіт культури Близького Сходу в середні віки (Рудакі, Фірдоусі, Омар Хайям, Авіценна та ін.).

Іслам як культурний феномен, його зародження і еволюція. Коран — священна книга мусульман. Ідеал людини в ісламській традиції. Характер повсякденного життя арабів-мусульман. Іслам як спосіб життя. Своєрідність системи наукових знань (природознавство, медицина). Взаємопроникнення філософії і релігії. Ісламський спосіб мислення. Цінності й норми буття арабів. Особливості мистецтва (арабески, поезія тощо). Роль арабо-ісламської традиції в культурному поступі людства.

Відродження як новий етап у розвитку європейської культури. Передумови його формування. Ренесансна культура як цілісне явище, її характер. Основні періоди італійського Ренесансу. Відродження античності й утвердження ідеології гуманізму. Ідеал людини. Гуманістичні ідеї у творах Данте, Петрарки, Дж. Боккаччо. Визначні наукові відкриття у різних сферах знань. Титани Високого Відродження (Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело). “Золоте століття” іспанського живопису (Ель Греко, Дієго Веласкес). Північне Відродження. Найвизначніші митці: М. де Сервантес, Ф. Рабле, В. Шекспір та ін. Видатний мислитель-гуманіст Еразм Роттердамський. Майстри живопису Північної Європи: Х. Босх, А. Дюрер, Ж. Фуке та ін.

Тема 3. Культура Нового часу

Реформація і контрреформація та їх вплив на культуру Європи. Протестантизм і формування особистості нового типу. Основні напрями Реформації, найвизначніші ідеологи (М. Лютер, У. Цвінглі, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер). Розвиток природознавства та інших наук. Роль географічних відкриттів. Геліоцентрична система М. Коперніка. Ідеї Дж. Бруно. Зародження світогляду і стилю бароко, його характерні ознаки. Голландський і фламандський живопис XVII ст. (Рембрандт, Рубенс).

Французький абсолютизм, доба Людовіка XIV. Класицизм у культурі XVII ст. Його теоретичні засади (“Мистецтво поетичне” Н. Буало). Ж. Расін, П. Корнель, Мольєр як найяскравіші драматурги-класицисти. Синтез архітектури й садово-паркового мистецтва (Версаль).

Культ розуму. Раціоналістична картина світу і людини в ідеології Просвітництва. Поширення наукових знань. Французька “Енциклопедія” та її укладачі: Д. Дідро, Ж. Д’Аламбер, Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск’є, П. Гольбах та ін. Рух Просвітництва в інших країнах (Дж. Свіфт, Д. Дефо, Г. Філдінг, Г. Лессінг, Й. Гете та ін.). Сентименталізм у художній літературі XVIII ст.

Стиль рококо: живопис А. Ватто, Ф. Буше. Італійське мистецтво XVIII ст. Драматургія К. Гольдоні та Г. Гоцці. Міський архітектурний пейзаж (Дж. Каналетто, Ф. Гварді).

Наукові і технічні досягнення. Класична німецька філософія (Й. Фіхте, І. Кант, Г. Гегель). Поява і поширення романтизму як нового типу свідомості, ідеології, мистецької системи: в Німеччині — йєнські та гейдельберзькі романтики Новаліс, Ф. Шлегель, Е. Гофман, Ф. Шуберт; в Англії — поети “озерної школи” Дж. Кітс, В. Вордсворт, Дж. Байрон, В. Скотт, В. Тернер; у

Франції — В. Гюго, Жорж Санд, Е. Делакруа, Т. Жеріко та ін. Романтична опера (Д. Верді, Ш. Гуно, В. Белліні, Г. Доницетті).

Утвердження реалізму в різних видах мистецтва: в літературі (Стендаль, О. де Бальзак, Ч. Діккенс, Л. Толстой, Ф. Достоевський та ін.); у живописі (Ж. Мілле, Г. Курбе) та ін. Позитивізм і прагматизм. Філософські ідеї А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона, О. Конта. Декаданс. Натуралізм та модернізм. Імпресіонізм та символізм. Особливості стилю “модерн” у живописі та в архітектурі (І. Врубель, А. Бенуа, К. Сомов, А. Гауді). Неоромантизм у літературі і

Тема 4. Культура ХХ ст.

Особливості розвитку культури у ХХ ст. Вплив глобальних потрясінь (війни, революції) на культуру. Ірраціональні тенденції в духовному житті, філософії та мистецтві.

Розвиток науки і техніки. Вплив НТР на культуру. Становлення кіномистецтва.

Модернізм ХХ ст. Новітні стилі в мистецтві: абстракціонізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм.

Художні здобутки ХХ ст. в образотворчому мистецтві (К. Малевич, В. Кандінський, С. Далі та ін.), у літературі (Е. Ремарк, Е. Хемінгуей, А. Камю, Г. Маркес та ін.), драматургії (М. Метерлінк, Б. Шоу, Б. Брехт та ін.).

Художня культура другої половини ХХ ст. Постмодернізм (Дж. Апдайк, Р. Мерль, Кріш, Ф. Дюрренматт, Зюскінд та ін.).

Реалістичне мистецтво. Масова та елітарна культура. Молодіжна субкультура. Загальносвітові проблеми: екологія, демографія, політика.

Розділ 2. Історія української культури

Тема 5. Культура східних слов'ян та Київської Русі

Українська культура як цілісна система. Найдавніші культури на теренах України. Стародавня культура східних слов'ян.

Побут, звичаї, релігійні вірування. Виникнення мистецтва. Основні етапи розвитку старослов'янської культури. Міфологія східно-слов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. “Велесова книга”. Античні історики про слов'ян та їх культуру.

Культура Київської Русі. Становлення і розвиток її державності. Розвиток міст. Прийняття християнства. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Освіта. Кирило та Мефодій. Школи. Бібліотеки. Книжкова справа. Найдавніші літописи. Культова та палацова архітектура. Софіївський собор, Десятинна церква тощо. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури. Пам'ятки літератури (“Повчання” Володимира Мономаха, “Слово о полку Ігоревім” та ін.). Ткацтво, килимарство та вишивка. Вплив Київської Русі на розвиток культури сусідніх країн.

Тема 6. Культура України часів Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та козацької доби

Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства. Поширення освіти серед населення. Перші слов'янські книгодрукарі (Ш. Фіоль, Вукович, Ф. Скорина). Іван Федоров – український першодрукар (“Апостол”, Острозька Біблія та ін.). Церковно-літературні твори. Пересопницьке Євангеліє. Короткий Київський літопис. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Братства та братські школи.

Образотворче мистецтво, архітектура, музика. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Народні думи, історичні пісні. Кобзарство. Розвиток театру і драматургії.

Реформування церкви та освіти, поширення гуманістичних ідей Ренесансу. Діяльність митрополита Петра Могили. Українське бароко, його національна специфіка. Ораторсько-проповідницька проза, мемуарно-історичні твори, козацькі літописи Самовидця, Г. Граб'янки, С. Величка. Народні думи та пісні про визвольну війну. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу. Бароко в живописі (М. Петрахович, І. Руткович), розвиток парсунного портрета та гравюри. Особливості та пам'ятки барокової архітектури. Відновлення архітектурних пам'яток з бароковими доповненнями.

Культурологічна та просвітницька діяльність Івана Мазепи. Культурно-мистецькі процеси в Україні XVIII ст. Поява творів світського характеру в літературі та театральному репертуарі. Палацова архітектура. Розвиток освіти. Києво-Могилянська академія як вищий навчальний заклад, центр науки і культури. Створення колегій. Григорій Сковорода як просвітитель, філософ і поет. Архітектура й образотворче мистецтво (І. Григорович-Барський, Б. Меретин та ін.). Садово-паркове та ужитково-декоративне мистецтво.

Вплив української культури на розвиток культурних процесів у Росії (С. Полоцький, С. Яворський, Ф. Прокопович та ін.)

Тема 7. Духовні пошуки XIX ст.

Просвітительські ідеї в культурі України. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. “Історія русів”. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Розвиток науки та філософської думки. Зв'язок народного та професійного мистецтва. Формування української класичної літератури; І. Котляревський і Т. Шевченко як її фундатори. Роль Харківського та Київського університетів. Кирило-Мефодіївське товариство. Діяльність М. Костомарова та П. Куліша. Внесок М. Лисенка в розвиток української музики.

Декоративно-прикладне та ужиткове мистецтво. Три центри українського образотворчого мистецтва: Київ, Харків, Одеса. Розвиток мистецьких шкіл.

Вплив складних політичних умов у другій половині XIX ст. на розвиток української культури: заборона українського книгодрукування, переслідування української інтелігенції тощо. Заснування у Львові культурно-освітніх товариств (“Просвіта”, “Товариство ім. Т. Шевченка”), українських видавничих спілок.

Харківський, Київський, Новоросійський університети як наукові центри.

Традиції та новації в українській культурі. Українська культура в європейському та світовому соціокультурному контексті. Криза просвітительського гуманізму та новітня ідеологія української державності. Українське мистецтво – формотворчий чинник української нації. Розвиток драматургії і театрального мистецтва. Театр корифеїв. Видатні актори М. Заньковецька, М. Садовський, П. Саксаганський та ін.

Загальна характеристика українського образотворчого мистецтва та архітектури, стилі міського та промислового будівництва. Український модерн. Творчість братів Кричевських.

Стильові та жанрові особливості українського живопису. Творчість митців народницького реалізму М. Пимоненка, С. Світославського, М. Івасюка, С. Васильківського, М. Самокиша, І. Їжакевича, І. Труша. Творчість митців, орієнтованих на новітні європейські напрями (О. Мурашко, М. Бурачек та ін.). Г. Нарбут та його учні. Творчість українських митців – зачинателів нових течій у світовому мистецтві (О. Архипенко, К. Малевич, О. Богомазов, В. Пальмов, М. Бойчук). Особливості розвитку літератури (І. Франко, П. Грабовський, М. Коцюбинський та ін.). Гуманізм українського неоромантизму (М. Вороний, Леся Українка); своєрідність українського експресіонізму (П. Карманський, В. Стефаник). Український авангард 1900–1910 рр. Групи “Молода Муза” (Б. Лепкий, П. Карманський та ін.), “Українська хата” (М. Вороний, Г. Чупринка та ін.). Футуризм у живописі та поезії (В. Єрмолов, М. Семенко та ін.).

Тема 8. Культура України ХХ – початку ХХІ ст.

Передумови розвитку культури і мистецтва. Створення Української Академії наук, наукові досягнення В. Вернадського, Д. Багалія, М. Кащенко, О. Фоміна та ін. М. Грушевський, його суспільна і наукова діяльність.

Література і театр у нових умовах мистецького життя. Видання журналів (“Музагет”, “Мистецтво”, “Шляхи мистецтва”), збірників та альманахів (“Троно”, “Буяння” та ін.). Створення мистецьких спілок: “Плуг” (С. Пилипенко, А. Головка, П. Панч та ін.), “Гарт” (В. Еллан-Блакитний, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін.) та мистецьких груп: футуристів (“Нова генерація”), неокласиків (М. Зеров, М. Рильський, П. Пилипович, М. Драй-Хмара та ін.), символістів (“Біла студія”), конструктивістів (“Авангард”), пролетарських письменників (ВАПЛІТЕ). Досягнення в театральному мистецтві та кіно (Лесь Курбас, О. Довженко), театр “Березіль”, драматургія М. Куліша. Український мистецький авангард та його доля в 30-ті роки.

Наука та освіта, преса і радіо, театр і кіно, образотворче мистецтво під час війни. Створення нових вищих навчальних закладів і розширення мережі науково-дослідних установ у повоєнні часи. Розвиток науки та техніки.

Проведення акцій, спрямованих проти творчої інтелігенції, вилучення з бібліотек книг українських політичних діячів і письменників.

Поява нових творів літератури і драматургії (А. Малишко, О. Гончар, М. Бажан, Остап Вишня та ін.). Творчість композиторів Г. Майбороди, С. Людкевича та ін. Особливості архітектури та образотворчого мистецтва

повоєнних часів. Створення закладів професійно-технічного навчання для підготовки робітничих кадрів. “Шістдесятники” у боротьбі за національно-культурне відродження України. Посилення ідеологічного тиску та репресій, “чистка” редакцій газет, журналів, видавництв. Розвиток кіно- і театрального мистецтва (С. Параджанов, К. Муратова, Л. Биков, Н. Ужвій, Д. Гнатюк, Є. Мірошніченко та ін.).

Розквіт музичноестрадного мистецтва (В. Івасюк, Н. Яремчук, С. Ротару, В. Зінкевич та ін.). Втрата національної своєрідності в архітектурі містобудування (ма-сові житлові забудови). Традиції українського народного живопису у творах Т. Яблонської та В. Зарецького. Розвиток ужитково-декоративного мистецтва (вироби народних майстрів).

Культурні процеси в Україні після 1991 р. Основи законодавства про культуру, мови, освіти. Культурно-мистецькі товариства. Розширення сфер діяльності творчих спілок, мистецьких груп. Гуманістична орієнтація суспільства. Зміцнення зв'язків і співробітництва України з іншими державами. Сучасна українська культура.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні аспекти культури. Історія зарубіжної культури					
Тема 1. Поняття культури. Культура первісного суспільства та стародавнього світу	12	4	2		6
Тема 2. Культура Середньовіччя та Ренесансу	9	2	2		5
Тема 3. Культура Нового часу	9	2	2		5
Тема 4. Культура ХХ ст.	6	-	2		4
Разом за розділом 1	36	8	8		20
Розділ 2. Історія української культури					
Тема 5. Культура східних слов'ян та Київської Русі	9	2	2		5
Тема 6. Культура України часів Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та козацької доби	9	2	2		5
Тема 7. Духовні пошуки ХІХ ст.	4	2	-		2
Тема 8. Культура України ХХ – початку ХХІ ст.	12	-	4		8
Разом за розділом 2	34	6	8		20
Інд.ДЗ	20				20
Усього годин	90	14	16		60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття культури. Походження і основні етапи розвитку культури	2
2	Культура Античного світу	2
3	Культура Ренесансу	2
4	Європейська культура XIX ст.	2
5	Періодизація історії української культури. Стародавня культура східних слов'ян	2
6	Культура України часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої	2
7	Духовні пошуки XIX ст.	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Первісна культура. Культура стародавніх цивілізацій	2
2	Культура Середньовіччя	2
3	Бароко. Просвітництво.	2
4	Культура XX ст.	2
5	Культура Київської Русі та періоду феодальної роздробленості	2
6	Культура України козацької доби	2
7	Культура України XX ст.	2
8	Культура України в умовах зростання національно-культурної ідентичності	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття культури. Культура первісного суспільства та стародавнього світу	6
2	Культура Середньовіччя та Ренесансу	5
3	Культура Нового часу	5
4	Культура XX ст.	4
5	Культура східних слов'ян та Київської Русі	5
6	Культура України часів Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та козацької доби	5
7	Духовні пошуки XIX ст.	2
8	Культура України XX – початку XXI ст.	8
	Інд.ДЗ	20
Разом		60

Індивідуальне завдання

Скласти кластер та підібрати ілюстративний матеріал на одну з тем за вибором.

1. Культура Стародавнього Єгипту.
2. Культура Месопотамії.
3. Культура Стародавнього Ірану.
4. Культура Стародавньої Індії.
5. Культура Стародавнього Китаю.
6. Культура Японії.
7. Антична культура.
8. Крито-мікенська культура.
9. Культура Стародавньої Греції.
10. Античний театр.
11. Культура Давнього Риму.
12. Сім чудес світу.
13. Культура Візантії.
14. Середньовічна культура Західної Європи.
15. Культура Близького Сходу доби Середньовіччя.
16. Романський та готичний стилі в архітектурі Західної Європи.
17. Північне Відродження.
18. Італійська культура доби Відродження.
19. Титани Високого Відродження.
20. Європейське бароко.
21. Французький класицизм XVII ст.
22. Європейська культура доби Просвітництва.
23. Німецький романтизм.
24. Англійський романтизм.
25. Реалізм у мистецтві XIX ст.
26. Модерністські течії XX ст.
27. Основні тенденції розвитку культури XX ст.
28. Доба постмодернізму.
29. Джерела української культури: передслов'янська доба.
30. Культура східних слов'ян дохристиянської доби.
31. Міфи та вірування давніх слов'ян.
32. Християнство і розвиток культури Київської Русі.
33. Писемність та освіта в Київській Русі.
34. Літературні пам'ятки Київської Русі.
35. Архітектурні пам'ятки Київської Русі.
36. Скульптура та малярство Київської Русі.
37. Історія оформлення книги в Україні.
38. Народні основи української музики.
39. Джерела українського національного театру та шкільна драма в українській культурі XVI–XVIII ст.
40. Братські школи та їх роль у розвитку української культури.

41. Українська барокова культура.
42. Архітектура українського бароко.
43. Українська культура доби Гетьманщини.
44. Козацькі літописи, українські народні думи та пісні про визвольну боротьбу.
45. Літературна творчість Григорія Сковороди.
46. Український живопис ХІХ – початку ХХ ст.
47. Формування українського національного театру ХІХ–ХХ ст.
48. Український Ренесанс та мистецькі об'єднання на зламі ХІХ– ХХ ст.
49. “Розстріляне” Відродження 30-х років ХХ ст.
50. Українська державна символіка.

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань		Самостійна робота інд. завд.	Екзамен	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)	Модульна атестація № 2 (30 балів)			
Розділ 1 (Теми 1-4)	Розділ 2 (теми 5-8)			
30	30	20	20	100

Примітка: розробляючи систему накопичення балів, треба враховувати, що студентам бали виставляються за виконані завдання (вміння) та за засвоєння певного обсягу теоретичного матеріалу (знання).

Оскільки ЄКТС передбачає накопичення балів протягом вивчення курсу, то має бути певна кількість контрольних заходів - мінімум 1 захід на 0,5 кредиту)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	Не зараховано
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка».

2. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 2-ге, перероб. та доп. / І.І. Тюрменко, С.Б. Буравченкова, П.А. Рудик, С.І. Береговой,

Є.Е. Кобилянський, В.О. Колосок, Н.М. Левицька, Н.В. Терес, М.М. Рогожа, І.І. Сторожик. За ред. І.І. Тюрменко. – К.: Центр навч.літератури, 2015. – 368 с.

3. Культурологія: українська та зарубіжна культура Навч.посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко та ін. За ред. М.М.Заковича – К., 2014. - 567 с.

4. Художня культура України: Навч. посіб./ Л.М. Масол, С.А. Ничкало, Г.І. Веселовська та ін./ За заг. ред. Л.М. Масол. – К.: Вища шк., 2010. – 239 с.

5. Шейко В.М. Історія української культури: Навч. посібник/ В.М. Шейко, В.Я. Білоцерківський. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2011. – 271 с.

Додаткова:

1. Безвершук Ж.О. Історія культури в термінах і назвах: словник-довідник / Ж.О. Безвершук. – К.: Вища шк., 2003. – 400 с.: іл.

2. Безклубенко С.Д. Теорія культури: Навчальний посібник/ С.Д. Безклубенко. – К.: Київський національний університет культури і мистецтв, 2002. – 324 с.

3. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / Б. Білик, Ю. Горбань, Я. Калакура. – К.: Вища школа; Знання, 2000. - 326 с.

4. Богуцький Ю.П. та ін. Українська культура в європейському контексті / В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатько. – К.: Знання, 2007. – 679 с.

5. Греченко В. А. Історія світової та української культури: Підручник для вищих закладів освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К.: Літера, 2000. – 464 с.

6. Греченко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти / В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук та ін. – К.: Літера, 2002. – 464 с.

7. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник/ В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.

10. Зінько О.В., Зінько Ю.А. Нариси історії української культури. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів./ 2-ге вид.: доповн., перероб./ О.В. Зінько, Ю.А. Зінько. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 248.

11. Ісаєвич Я. Українське книгодрукування: витоки, розвиток, проблеми/ Я. Ісаєвич– Львів, 2002. – 520 с.

12. Історія культури: навчальний посібник./О.А. Гаврюшенко, В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2004. – 763 с.

13. История мировой культуры (мировых цивилизаций) / Под ред. Г.В. Драча. – Изд. 4-е. – Ростов н/Д.: Феникс, 2005. –544 с.

14. Історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. –Тернопіль, 2005. – 164 с.

15. Історія світової культури: Навч. посібник / Л.Т. Левчук, В.С. Грищенко, В.В. Єфименко, І.В. Лосев, В.І. Панченко, О.В. Шинкаренко.

Керівник авт. колективу Л.Т. Левчук. – 3-тє вид., стереотип. – Київ: Либідь, 2000. – 368 с.

17. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник / Юрій М.Ф.-К.: Дакор, 2007. - 454 с.

18. Історія світової та української культури: довідник / В.А. Греченко, І.В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.

19. Історія української архітектури / Ю.С. Асєєв, В.В. Вечерський, О.М. Годованюк та ін./ За ред. В.І. Тимофієнко. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.

20. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 656 с.

21. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упор.: Б.І. Білик, Ю.А. Горбань, Я.С. Калакура та ін.; за ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – К.: Вища шк., 2000. – 607 с.

22. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / За ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання Прес, 2004 – 358 с.

23. Корінний М.М. Короткий енциклопедичний словник з культури /М.М. Корінний. – К.: Україна, 2003.

24. Кравич Д.П. Українське мистецтво: навч. посіб.: У 3-х ч. / Д.П. Кравич, В.А. Овсійчук, С.О. Черепанова. – Львів: Світ, 2003.

27. Культурологія : Навч. посіб./ За ред. Т.Б.Гриценко. – 3-тє вид. – К.: Центр навч. літ., 2011. – 392 с.

28. Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб./ За ред. І.І. Тюрменко. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: Центр навч. Літ., 2010. – 370 с

29. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М.Заковича. – 4-те вид., випр. і допов. – К. : Знання, 2009. – 589 с.

30. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб./ А.Я.Яртись, В.П. Мельник, С.О. Черепанова; за ред. А.Я. Яртися, В.П. Мельника. – Вид. 2-ге, переробл. і допов.– Львів: Світ, 2005. – 565 с.

31. Макаров А.М. Світло українського бароко/ А.М.Макаров. – К.: Мистецтво, 1994. – 288 с.: іл.

32. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: Навч. посіб./ Г.С. Меднікова/ – К.: Т-во «Знання» КОО, 2002. – 214 с.

33. Подольська Є. А. Культурологія: Навч. посіб. / Є. А. Подольська, В.Д. Лихвар, К.А. Іванова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 288 с.

34. Попович М. Нарис історії культури України/ М. Попович. – К.: Артєк, 2003. – 728 с.

35. Словник символів культури України: Навч. посіб./ За ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенко, М.К. Дмитренка. – К.: Міленіум, 2002. – 224 с.

36. Українська і зарубіжна культура. Навчальний посібник /Під заг. ред. К.В. Заблоцької/ – Донецьк: «Східний видавничий дім», 2001. – 372 с.

37. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів: Навч. посіб. / В.М. Зотов, А.В. Клімачова, В.О. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

38. Українська культура: історія і сучасність: навч. посіб. / За ред. С.О. Черепанової. – Львів: Світ, 1994. – 456 с.

39. Українська культура: Лекції за редакцією Д. Антоновича / Упор. С.В. Ульяновська; вст. ст. І.М. Дзюби; перед. слово М. Антоновича; додатки С.В. Ульяновської, В.І. Ульяновського. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.

40. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навч. посіб. / О.П. Рудницька, Л.А. Кондрацька та ін./ За ред. О.П. Рудницької. К.: ЕксОб, 2000. – 207 с.

41. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб./ О.Л. Шевнюк. – К.: Знання-Прес, 2002. – 277 с.

42. Шейко В.М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.). – Т.1: Монографія / В.М. Шейко. – Харків: Основа, 2001. – 520 с.

43. Шейко В.М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.). – Т. 2: Монографія / В.М. Шейко. – Харків: Основа, 2001. – 400 с.

44. Українське мистецтво у полікультурному просторі: Навч. посіб. / О.П. Рудницька, Л.А. Кондрацька, В.О. Смікал та ін./ За ред. О.П. Рудницької. – К.: ЕксОб, 2000. – 207 с.

Інформаційні ресурси

а) Посилання на Ваш курс в системі електронного забезпечення навчання Moodle <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=450>

б) Ресурси для навчання:

1. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nplu.org/>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Освітній онлайн-ресурс – Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/>

4. Електронна бібліотека “Культура України» – Режим доступу: <http://www.elib.nplu.org>